

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
EUROPOS SAJUNGOS REIKALŲ KOORDINAVIMO GRUPĖS PATARĖJO
ŠARŪNO CELIEŠIAUS
IR
EUROPOS SAJUNGOS REIKALŲ SKYRIAUS VEDĖJO
MINDAUGO PALIONIO
KOMANDIRUOTĖS Į SEROCKĄ (LENKIJA)
ATASKAITA**

2019-09-06 Nr. 3PR - 93

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti Lenkijos ir Baltijos šalių žemės ūkio ministrų susitikime siekiant bendros pozicijos Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) po 2020 m. klausimais, įskaitant derybinius siekius 2021-2027 m. Daugiametei finansinei perspektyvai ir aptarti kitus žemės ir maisto ūkio bei kaimo plėtros ateities klausimus.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. rugsėjo 5 d.

3. Komandiruotės vieta: Serockas (netoli Varšuvos), Lenkija.

4. Komandiruotės finansavimas: kelionės išlaidos apmokamos iš Žemės ūkio ministerijos (ŽŪM) lėšų.

5. Susitikimo dalyviai:

Lietuvos delegacija: 1. Andrius Palionis, žemės ūkio ministras, delegacijos vadovas; 2. Mindaugas Palionis, ŽŪM Europos Sąjungos reikalų skyriaus vedėjas; 3. Šarūnas Celiešius, ŽŪM Europos Sąjungos reikalų koordinavimo grupės patarėjas; Karolis Anužis, ŽŪM Tvarios žemės ūkio gamybos politikos grupės vadovas.

Estijos delegacija: Estijos kaimo reikalų ministras Mart Järvik, Marko Gorban.

Latvijos delegacija: Latvijos žemės ūkio ministras Kaspars Gerhards, Pārsla Rigonda Krieviņa, Jānis Briedis, Santa Vaļuma.

Lenkijos delegacija: Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras Jan Krzysztof Ardanowski, Zofia Krzyżanowska, Magdalena Józeficka, Katarzyna Kubiak-Stefanowska, Agnieszka Krześlak, Anna Szymczyk.

6. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:

Rugsėjo 5 d. Žemės ūkio ministro A. Palionio vadovaujama delegacija, dalyvavo Lenkijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos žemės ūkio ministrų susitikime, kuriame buvo diskutuojama visoms šalims aktualiais Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) po 2020 m. klausimais, įskaitant žemės ūkio srities derybinius siekius 2021-2027 m. Daugiametei finansinei perspektyvai bei kitais žemės ir maisto ūkio bei kaimo plėtros ateities klausimais.

Susitikimo diskusijos:

Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras, Jan Krzysztof Ardanowski, pasveikino visus susirinkusius ir pažymėjo susirinkusias šalis siejančią bendradarbiavimo istoriją ir būtinybę išlaikyti bendrumą. Ministras išreiškė viltį, kad netrukus, Suomijos pirmininkavimo Europos Tarybai (ET) metu, pasistūmės derybos dėl 2021-2027 m. Daugiametės finansinės perspektyvos (DFP). Taip pat, ministras ragino susirinkusių šalių atstovus toliau ieškoti bendrų siekių ir politikos, atsižvelgiant į tai, kad tik drauge įmanoma prilygti didžiosioms ES šalims kaip Vokietija ir kt. Akcentavo smulkių ūkių svarbą Lenkijos žemės ūkio istorijoje bei jų svarbą kaimų gyvybingumui išlaikyti.

Pagal susitikimo darbotvarkę ministrai buvo kviečiami diskutuoti keturiais iš anksto paruoštais klausimais:

– *Bendrosios žemės ūkio politikos reforma derybų dėl DFP kontekste - poreikis užtikrinti tinkamą biudžetą naujiems tikslams ir iššūkiams įgyvendinti.*

– *Vienodų konkurencijos sąlygų užtikrinimas vienodinant tiesiogines išmokas.*

– *BREXIT – poreikis, kad EK skirtų nepaprastąsias lėšas krizių priemonėms, atsižvelgiant į „Brexit“ be susitarimo galimybės riziką.*

– *Smulkūs ūkiai kaip pagrindinis tvaraus žemės ūkio elementas.*

Pirmuoju klausimu Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras, Jan Krzysztof Ardanowski, pažymėjo, kad žemės ūkis vis dar turi senuosius tikslus, kaip apsirūpinimas maistu, bet taip pat turi pasitikti ir naujuosius iššūkius. Tačiau pabrėžė, kad BREXIT ir kiti naujieji ES iššūkiai neturi būti priežastimi mažinti BŽŪP finansavimą. Išreiškė poziciją, kad visos valstybės narės (VN) turėtų daugiau prisidėti prie ES biudžeto, tam, kad užtikrinti pakankamai lėšų bendriesiems tikslams.

Estijos kaimo reikalų ministras, Mart Järvik, pasidžiaugė, kad susirinkusios šalys atranda bendrų interesų ir toliau turėtų siekti bendrų tikslų.

Latvijos žemės ūkio ministras, Kaspars Gerhards, pabrėžė, kad BŽŪP turėtų išlikti viena pagrindinių ES politikų. Taip pat turime galvoti ir apie naujuosius iššūkius, kurie „kainuoja“. Tačiau, šiuo metu, kai yra vienos mažiausių tiesioginių išmokų ir kaimo plėtros finansavimo lygių, turime siekti geresnės padėties šiose srityse.

Lietuvos žemės ūkio ministras, Andrius Palionis, pažymėjo, kad nors ES šiuo metu madinga kalbėti apie naujus tikslus ir iššūkius, tačiau svarbu nepamiršti pamatinių tikslų, kurie kyla iš Sutarties. BŽŪP, visų pirma, turi užtikrinti saugaus maisto už prieinamą kainą tiekimą, taip pat orias pajamas ūkininkams. Principas „Padaryti daugiau su mažesniais ištekliais“ turi savo ribas. Ministras pabrėžė, kad toks požiūris ir situacija, kai gauname iki 3 kartų mažesnes tiesiogines išmokas, neužtikrina lygios konkurencijos. Taip pat, ministras išreiškė palaikymą Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro išsakytomis mintims dėl smulkiųjų ūkių, kadangi jie Lietuvos žemės ūkyje taip pat užima labai svarbią vietą. Smulkiesiems ūkiams, esant tokioms sąlygoms, konkuruoti ypatingai sunku.

Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras, taip pat išsakė Lenkijos poziciją dėl galimybės perskirstyti lėšas tarp dviejų (I ir II) BŽŪP ramsčių. Lenkija siektų išlaikyti dabartines galimybes, t.y. 25 % perskirstymo galimybę. Taip pat išsakė pageidavimą turėti lankstumą daugiau prisidėti prie BŽŪP finansavimo iš nacionalinio biudžeto, jeigu nebus užtikrintas tinkamas BŽŪP finansavimas.

Antruoju klausimu Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras pabrėžė, kad netiesa, jog dėl neva mūsų šalyse esančių mažesnių kaštų, mūsų tiesioginės išmokos turi būti mažesnės. Tai nėra absoliuti taisyklė, nes kai kurie kaštai (kaip pvz. kuras, lyginant su Vokietija) netgi didesni. Nesąžininga, kad kalbame apie 2021-2027 m. metų laikotarpį, o tiesioginių išmokų suvienodinimo procese dar nėra pabaigos.

Latvijos žemės ūkio ministras išsakė poziciją, kad 2027 m. tiesioginių išmokų konvergencijos procesas turi būti baigtas. Kitu atveju, Latvijos ūkininkai nebus pajėgūs išpildyti ambicingų siekių, kaip pvz. klimato tikslai. Referavo ir į Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro išsakytas mintis apie žemės ūkio produkcijos kaštus, pažymėdamas, kad jie visur beveik lygūs. Sutiko, kad šiuo klausimu susirinkusiems šalims reikia bendros, vieningos pozicijos.

Lietuvos žemės ūkio ministras pabrėžė, kad lygių konkurencinių sąlygų užtikrinimas ūkininkams per tiesioginių išmokų suvienodinimą yra mūsų didžiausias prioritetas. Žinoma, neturi būti sumenkinama ir problema dėl kaimo plėtros voko. Gamybos kaštų analizė rodo, kad egzistuojantys tiesioginių išmokų skirtumai yra nepagrįsti. Mūsų ūkininkai turi laikytis tų pačių reikalavimų kaip ir gaunantys didesnes išmokas. EK nuomone, turėtume džiaugtis jų pasiūlymų dėl tiesioginių išmokų konvergencijos, nes mūsų išmokos didės, kai kitų šalių bus sumažintos. Tačiau tas didėjimas yra simbolinis, o galiausiai vis tiek pagal išmokų lygį būtume pačiame dugne.

Estijos kaimo reikalų ministras pažymėjo, kad nemato jokios lygybės, kai kaštai dideli, o išmokos mažiausios ir tokia situacija netenkina.

Trečiuoju klausimu Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras, atkreipė dėmesį, kad šia (BREXIT) tema diskutuoja ir tuo pat metu vykstančiame Tarptautiniame pieno forume. Taip pat išreiškė svarbą apie tai kalbėti ir šiame ministrų susitikime. 2,5 mln. lenkų gyvena Jungtinėj Karalystėje, todėl maisto produktų eksporto problematika jiems labai aktuali šiame kontekste. Išreiškė susirūpinimą, kad BREXIT be susitarimo atveju mato dideles grėsmes, ypač pieno produktų eksporto situacijoje. Išsakė nuomonę, kad BREXIT atveju ES turės maisto produktų perteklių, o rinkų į kurias galėtų išvežti tuos produktus nėra. Jungtinėje Karalystėje savo problemas išspręs apsirūpindama iš už ES ribų, o ES šalys dėl rinkų turės konkuruoti tarpusavyje. Priminė, kad embargo Rusijai atveju buvo numatytas fondas patiriamiesiems eksporto nuostoliams padengti. Šiuo atveju, reikėtų užsitikrinti, kad bus imtasi analogiškų priemonių ir BREXIT situacijai.

Lietuvos žemės ūkio ministras pažymėjo, kad įdėjome daug pastangų derindami deklaracijos tekstą šiuo klausimu ir padėkojo Lenkijos kolegoms už įdėtas pastangas bei atsižvelgtas pastabas. Išreiškė

nuogastavimą, kad kaip žemės ūkio ministras supranta galimus pavojus žemės ūkio rinkoms, jeigu įvyktų „sunkusis“ BREXIT. Blogiausio scenarijaus atveju ūkininkai atsigręš būtent į žemės ūkio ministrus.

Estijos kaimo reikalų ministras pažymėjo, kad ūkininkai neturi būti politinių sprendimų aukomis. Taip pat, atkreipė dėmesį, kad visgi Estija neturi problemų dėl BREXIT, kaip kad tokias mato Lenkija. Tačiau, išreiškė susirūpinimą dėl netiesioginio BREXIT poveikio ir išreiškė pritarimą suderėtam deklaracijos tekstui.

Latvijos žemės ūkio ministras, išreiškė susirūpinimą, kad ir mažiau eksportuojančios šalys patirs neigiamas pasekmes. Reikėtų užtikrinti, kad šalys turėtų pakankamai lankstumo, kaip panaudotų nuostoliams dėl BREXIT skirtą finansavimą.

Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras dar kartą akcentavo, kad BREXIT paveiks ne tik šalis kurios eksportuoja į Jungtinę Karalystę bet ir tas kurios neeksportuoja. Susidarys situacija, kai bendrai augs eksporto kaštai ir tai turės neigiamų pasekmių.

Ketvirtuoju klausimu Lenkijos žemės ūkio ir kaimo plėtros ministras, atkreipė dėmesį, kad Lenkijoje smulkūs yra 1,35 mln. ūkių. Nori remti tokius ūkius ne tik iš socialinių paskatų, bet, kad jie taptų žemės ūkio produkcijos gamintojais. Gaminti šiuo atveju reiškia, kad ūkiai turi atitikti reikalavimus ir pan. Tai jiems reiškia išlaidas. Svarbus vaidmuo padedant tokiems ūkiams gali atitekti tiesioginei prekybai, su kuo trumpesne tiekimo grandine. Žvelgiant į populiaciją, tik nedidelė dalis žmonių gyvena mieste. Todėl norėtų užtikrinti tinkamas sąlygas gyventi kaimo vietovėje.

Estijos kaimo reikalų ministras išreiškė poziciją, kad tiesioginių išmokų ribojimo instrumentas (angl. capping) turi būti laisvanoriškas, o jeigu jis taptų privalomas, tada turėtų būti taikomas tik bazinei išmokos daliai. Taip pat, privalomos sąlygos (angl. conditionality) neturi būti taikomos smulkiesiems ūkiams.

Latvijos žemės ūkio ministras, pažymėjo, kad Latvijoje 60 % ūkių yra maži. Tokiems ūkiams reikalinga socio-ekonominė paskata ir nauda. Dėl privalomų sąlygų (angl. conditionality), tai iš jų turėtų būti pašalinti GAAB 2 ir 7 reikalavimai. Finansinės disciplinos klausime (2000 Eur riba), smulkūs ūkiai turi nenukentėti.

Lietuvos žemės ūkio ministras pažymėjo, kad maži ūkiai buvo ir bus vienas jautriausių segmentų. Perdirbimas, ypač mažiesiems turi būti lengvesnis. Tuo tarpu, aplinkosaugos reikalavimų turi laikytis visi ūkiai, nepaisant jų dydžio, tačiau galime kalbėti apie tai, kad mažiesiems ūkiams būtų taikoma supaprastinta kontrolės ir nuobaudų sistema.

Diskusijų pabaigoje Lietuvos žemės ūkio ministras Latvijos, Estijos, Lenkijos žemės ūkio ministrams priminė apie kvietimą atvykti į Lietuvoje rugsėjo 19–21 dienomis vyksiančią tarptautinę konferenciją „Taikos duona“.

Bendros deklaracijos pasirašymas:

Susitikimo pabaigoje buvo pasirašyta bendra deklaracija, simbolizuojanti susitikimo šalių bendrus siekius svarbiausiais klausimais, susijusiais su žemės ūkio sektoriaus finansavimu ateityje (kopija pridedama).

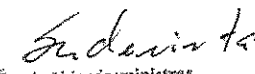
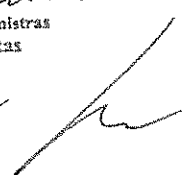

Šarūnas Celiešius

Mindaugas Palionis

Kristina Indriošienė
2019-09-12

Žemės ūkio viceministras
Evaldas Gustas
2019. 09. 12

**JOINT DECLARATION OF THE MINISTERS OF AGRICULTURE
of Estonia, Latvia, Lithuania and Poland**

Serock, 5 September 2019

Introduction

On 1 June 2018, the European Commission presented three legislative proposals on the reformed common agricultural policy (CAP) for the period of 2021-2027. The aim of the reform is to make the CAP more responsive to current and future challenges such as climate change and generational renewal, and at the same time provide the adequate support for European farmers in order to ensure sustainable and competitive agricultural sector. Future CAP has 9 ambitious objectives: to ensure a fair income to farmers, to increase competitiveness, to rebalance the power in the food chain, to tackle and adapt climate change, to provide environmental care, to preserve landscapes and biodiversity, to support generational renewal, to ensure vibrant rural areas, and to protect food and health quality. To meet the goals of the new CAP successfully, it is very important that the allocated budget for CAP matches with its ambitions.

Furthermore, considering that there is still a great deal of uncertainties around the Brexit process there is a need for a more careful approach towards the possible negative impacts it might have on European internal market in case of a no deal scenario. Therefore close monitoring of the internal market situation is required and appropriate measures to be implemented in case disturbances appear, should be considered.

We, the Ministers of Agriculture of Estonia, Latvia, Lithuania and Poland, have discussed and agreed a joint position on the following issues:

I. CAP reform in context of MFF negotiations – need to ensure adequate budget for the implementation of new objectives and challenges

WE CALL FOR ensuring an adequate level of funding for the Common Agricultural Policy under the next Multiannual Financial Framework.

WE CALL FOR maintaining of the existing level of funding for agriculture and rural areas. Future CAP will operate in the conditions of increasingly open EU market. The farmers will continue to face growing climate, environmental, animal welfare and biodiversity requirements, however these entail additional costs and income foregone for farmers, which should be compensated to them in full, in order not to undermine the competitiveness of the EU farming sector.

WE URGE to maintain the importance of a strong second pillar of CAP as the main tool for accomplishing tasks related to social and economic development of rural areas, modernisation of the agri-food sector, environment and climate challenges, improved innovation, supporting less-favoured areas and generational renewal, outlined by the European Commission.

Therefore WE EXPRESS OUR GREAT CONCERN with the unjustified decrease of rural development funding, all the more so in light of that rural development policy has proven to be an effective tool in addressing the challenges faced by the CAP. WE EMPHASIZE that this may weaken the potential of delivery of rural development objectives, in particular in less wealthy EU Member States. Therefore, WE CALL to maintain the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) budget, as minimum, at the same level as it is in the current programming period.

WE STRESS that depopulation of rural areas and ageing farm structure forces us to finance the improved programmes dedicated to taking-over of farms and generational renewal, including support for young farmers and development of local territories.

II. Ensuring equal conditions of competition by leveling direct payments

WE CONSIDER that leveling of direct payments among Member States is necessary as our farms are operating on single market, which should be based on fair competition and have to fulfil similar additional obligatory requirements imposed on all EU farmers. It is unacceptable that direct payments within the EU differ up to 3 times, while burden of fulfilling the societal and political ambition is imposed on all the EU farmers equally.

WE BELIEVE therefore, that there is no justification for further continuation of differences in the level of direct payments resulting from their historical reference calculation parameters.

WE EXPECT the alignment process of direct payments to be completed in 2021-2027 perspective.

III. BREXIT – need to ensure extraordinary measures for crisis management by European Commission, with consideration to the risk of no-deal BREXIT

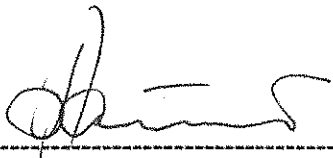
WE POINT OUT that a no-deal Brexit poses great risks to agricultural markets. Therefore, it is necessary for the European Commission to provide extraordinary resources for crisis management, taking into account the risk of a hard Brexit. The United Kingdom's (UK) departure from EU structures without an agreement may negatively impact the supply chain and prices, as well as the competitiveness of EU agri-food exports to the UK.

WE CALL for monitoring of the market situation by European Commission and developing of effective extraordinary measures preventing market disturbance and financial downturn in agriculture.

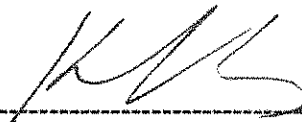
WE BELIEVE that the farmers and agricultural producers should not bear the consequences of political decisions.

Conclusion

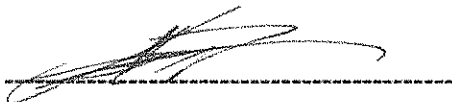
Agriculture, food production and rural life are based on the European model of agriculture and our common values, that we wish to uphold and develop further. The farming sector is facing different challenges, e.g. climate change and Brexit, and in order for farmers to be resilient and to be able to tackle the challenges, it is essential to carry out the above mentioned proposals.

Mart Järvik
Minister of Rural Affairs
of the Republic of Estonia

Kaspars Gerhards
Minister of Agriculture
of the Republic of Latvia

Andrius Palionis
Minister of Agriculture
of the Republic of Lithuania

Jan Krzysztof Ardanowski
Minister of Agriculture and
Rural Development of the Republic of Poland